

**КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»**

СХВАЛЕНО

Протокол Вченої ради КВНЗ
«Харківська академія неперервної
освіти»

№1 від 27.01.2025

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ КВНЗ «Харківська академія
неперервної освіти»

№ 1 від 27.01.2025

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

тематичного спецкурсу

за темою

«Український правопис – це доступно»

«Ukrainian spelling is accessible»

Укладачі:

Дегтярьова Г.А., завідувач кафедри методики навчання мов і літератури,
д. пед. н.; Румянцева-Лахтіна О.О., ст. викладач, доктор філософії зі
спеціальності «Філологія»

Цільова група: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти

РЕКОМЕНДОВАНО

Протокол засідання
кафедри методики навчання
мов і літератури
№ 1 від 16.01.2025

Форма підвищення кваліфікації: дистанційна, змішана.

НАПРЯМИ: розвиток мовно-комунікативної компетентності відповідно до Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 р. № 1225 «Про затвердження професійного стандарту "Вчитель закладу загальної середньої освіти"» та Порядку підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800.

МЕТА: опрацювати з педагогічними працівниками закладів загальної середньої освіти основні зміни чинного Українського правопису (2019), удосконаливши навички педагогів щодо володіння українською мовою як засобом успішної комунікації та інструментом боротьби з ворогом; практично зорієнтувати вчителів-предметників щодо спрямування освітнього процесу кожного предмету на розвиток компетентності «вільне володіння державною мовою» та розвиток критичного мислення.

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ:

1. Забезпечити розвиток мовно-комунікативної компетентності відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 року № 1225, у межах професійної діяльності або галузі знань
 - А1. Мовно-комунікативної компетентності.
2. Розширити знання педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти щодо особливостей чинного Українського правопису (2019) і функцій мови.
3. Удосконалити вміння педагогів щодо застосування чинного Українського правопису на практиці, зокрема норм і стилів української літературної мови в усному й писемному мовленні, здійснення комунікації в усній та письмовій формі; виявляти мовну стійкість і відповідальність у дотриманні мовного законодавства; формувати й розвивати мовно-комунікативні вміння й навички здобувачів освіти, а також медіаграмотність через виконання з правопису та синтаксису медіаосвітньої спрямованості.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність освітньої програми тематичного спецкурсу для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти *«Український правопис – це доступно»* обумовлена державною політикою у сфері освіти, зокрема вимогами п. 1 статті 7 «Мова освіти» Закону «Про освіту», де зазначено, що мовою освітнього процесу в закладах освіти є державна мова; метою базової середньої освіти за новим Державним стандартом базової середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898), а саме: розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів, формування компетентностей, необхідних для їх соціалізації та громадянської активності,

свідомого вибору подальшого життєвого шляху та самореалізації; суттєвими змінами, що стосуються правил написання окремих слів чи можливості паралельного використання двох форм, відповідно до нової редакції «Українського правопису» (Постанова КМУ від 22 травня 2019 року); і тим, що з початком повномасштабної війни, яку розпочала росія проти України, у нашій державі гостро постало мовне питання, адже українська мова – не тільки ознака національної ідентичності, громадянської позиції та національної безпеки, а й інструмент боротьби з ворогом. Боронити свою країну від агресора можна не лише зброєю, а й словом. Не можна не помітити, як українські зірки, телеведучі та й не лише публічні люди, які до того говорили російською, почали активно спілкуватися українською, тому сьогодні важливо кожному прагнути вдосконалювати власний рівень володіння українською мовою, оскільки мова – це ще одна наша зброя проти рашистських загарбників. Крім того, як учитель, який досконало не володіє українською мовою, яка б відповідала вимогам чинного Українського правопису, зможе на своїх уроках розвивати у здобувачів освіти одну з ключових компетентностей – «вільне володіння державною мовою», що передбачає вміння здійснювати комунікацію в усній та письмовій формі на основі знання функцій мови, ресурсів (лексики, граматики) і норм сучасної української літературної мови; здобувати та опрацьовувати інформацію з різних (друкованих та цифрових, зокрема аудіовізуальних) джерел у різних освітніх галузях і контекстах, критично осмислювати її та використовувати для комунікації в усній та письмовій формі; відповідально, усвідомлюючи цінність української мови як мови взаємодії на всій території держави, використовувати мовні засоби для досягнення особистих.

Отже, на розв'язання проблем, зазначених вище, спрямовано зміст запропонованого тематичного спецкурсу.

Освітню програму тематичного спецкурсу для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти «*Український правопис – це доступно*» розроблено з урахуванням положень: Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2019); Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»; Постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 «Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників»; Державного стандарт базової середньої освіти (поточна редакція від 30.09.2020 року); Українського правопису (нова редакція: Постанова КМУ від 22.05.2019 року); наказу Міністерства освіти і науки України від 29 липня 2019 року № 1033 «Про впровадження нової редакції Українського правопису»; Дорожньої карти імплементації статті 7 закону України «Про освіту»; листів Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 року № 1/8841-22 «Про застосування державної мови», від 27.10.2023 року № 1/16742-23 «Про застосування державної мови у сфері освіти».

Обсяг: 30 годин (1 кредит).

Особливості організації освітнього процесу за цією програмою

Освітня програма тематичного спецкурсу для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти **«Український правопис – це доступно»** покликана формувати мовно-комунікативну компетентність педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти. Вона поєднує теоретичний та практичний підходи до розвитку мовно-комунікативної компетентності педагогів щодо реалізації мовної політики держави, застосування на практиці чинного Українського правопису, дотримання мовних норм в усному та писемному мовленні, зокрема під час комунікації державною мовою з учасниками освітнього процесу; формування й розвитку мовно-комунікативних умінь і навичок здобувачів освіти, виявляти мовну стійкість і відповідальність у дотриманні мовного законодавства. Вона є складовою Комплексної програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників з української мови і літератури.

Науково-педагогічні працівники Академії можуть вносити зміни в пропонований освітньою програмою зміст із метою необхідності своєчасного реагування на конкретні умови, у яких відбувається освітній процес, зазначивши їх у розкладі занять. Загальний обсяг таких змін може досягати до 25%.

Заняття практико орієнтовані, передбачають різні види роботи: індивідуальну, групову, фронтальну з використанням різноманітних цифрових сервісів (робота з онлайн-дошками Padlet, Lino, онлайн-презентаціями, створення завдань за допомогою AI, цифрових сервісів LearningApps, Wordwall, Mentimeter, Canva тощо, CLASSTIME, що сприяє набуттю педагогами не лише професійних, а й соціальних навичок (робота в команді, вміння дослухатися до думок колег).

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу:

- *для очного навчання:* мультимедійний проєктор, ноутбук, персональні комп'ютери, сучасне програмне забезпечення, інтерактивна дошка, доступ до мережі «Інтернет» для використання сучасних цифрових сервісів і ресурсів, фліпчарт, навчальні матеріали, маркери.
- *для дистанційного навчання:* комп'ютерна техніка та програмне забезпечення для проведення онлайн-занять, доступ до швидкісного інтернету, сайт дистанційної освіти Харківської академії неперервної освіти, навчальні матеріали.

Очікувані результати охоплюють

Знання й розуміння:

- мовного законодавства;
- змісту та основних змін чинного Українського правопису (2019);
- норм і стилів української літературної мови.

Уміння:

- вільно володіти державною мовою;

- комунікувати з учасниками освітнього процесу державною мовою для здійснення професійної діяльності;
- формувати в здобувачів освіти здатність до взаєморозуміння / міжособистісної взаємодії / засобами активної і пасивної комунікації;
- застосовувати на практиці чинний Український правопис;
- застосовувати в педагогічній діяльності прийоми й методи збагачення мовлення здобувачів освіти для висловлювання ними думок, почуттів і ставлень, сприяння мовленнєвій творчості.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- готовність до реалізації сучасних цілей освіти;
- виховання у здобувачів освіти ціннісного ставлення до державної мови;
- мовна стійкість і відповідальність у дотриманні мовного законодавства;
- професійна мобільність та гнучкість.

Компетентності:

A1 мовно-комунікативна (здатність забезпечувати здобувачам освіти навчання державною мовою, зокрема знати ключові зміни чинного Українського правопису (2019) та послуговуватися ним під час організації освітнього процесу та міжособистісної комунікації; виявляти мовну стійкість і відповідальність у дотриманні мовного законодавства).

КУРИКУЛУМ

за освітньою програмою тематичного спецкурсу
для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти за темою
«Український правопис – це доступно»

№ з/п	Зміст	Усього годин
1	Модуль 1. Організаційно-мотиваційний	1
2	Модуль 2. Сучасні нормативні засади реалізації мовної політики в Україні	2
3	Модуль 3. Засвоюємо український правопис за допомогою інструментів медіаграмотності	8
4	Модуль 4. Самонавчання: практичний інтенсив	15
5	Модуль 5. Діагностичний	1
Разом за модулями (годин/кредитів)		30 / 1

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

за освітньою програмою тематичного спецкурсу
для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти за темою
«Український правопис – це доступно»

№ з/п		Зміст	Індекси компетентностей, що розвиваються	К-ть годин		Усього годин
				Теоретична складова	Практична складова	
Модуль 1. Організаційно-мотиваційний						
1	1.1	Вступ до курсу «Український правопис – це доступно»		1		1
		Усього		1		1

№ з/п		Зміст	Індекси компетентностей, що розвиваються	К-ть годин		Усього годин
				Теоретична складова	Практична складова	
Модуль 2. Сучасні нормативні засади реалізації мовної політики в Україні						
2	2.1	Особливості мовної політики у Законі України «Про освіту» та Державному стандарті базової середньої освіти. Ключова компетентність «вільне володіння державною мовою» як складова формування національної ідентичності	A1.1, A1.4	2		2
		Усього:		2		2
Модуль 3. Засвоюємо український правопис за допомогою інструментів медіаграмотності						
3	3.1	Історія українського правопису – ключ до розуміння його особливостей	A1.1, A1.4	2		2
3	3.2	Основні зміни нової редакції українського правопису	A1.1, A1.4		2	2
3	3.3	Практикум. Використовуємо інструменти медіаграмотності для засвоєння правопису слів	A1.1, A1.4		2	2
3	3.4	Практикум. Особливості медіаморфології	A1.1, A1.4		2	2
3	3.5	Практикум. Уживання фемінітивів	A1.1, A1.4		1	1
3	3.6	Практикум. Цікавий синтаксис у медіапросторі	A1.1, A1.4		2	2
		Усього		2	9	11
Модуль 4. Самонавчання: практичний інтенсив						
4	4.1	Самостійне опрацювання матеріалів та виконання практичних завдань	A1.1, A1.4		15	15
		Завдання до теми 2.1 Опрацюйте: 1. Лист Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 року № 1/8841-22 «Про застосування державної мови». 2. Опрацюйте Лист Міністерства освіти і науки України від 27.10.2023 року № 1/16742-23 «Про застосування державної мови у сфері освіти»				
		Завдання до теми 3.1. 1. Опрацюйте матеріал: «Перехід на українську: поради від батьків, філологів та мовного омбудсмена про те, як створити україномовний простір для дитини» за покликанням: https://nus.org.ua/articles/perehid-na-ukrayinsku-porady-vid-batkiv-filologiv-ta-movnego-ombudsmena-pro-te-yak-stvoryty-u-krayinomovnyj-prostir-dlya-dytyny/ 2. Дайте відповіді на питання:				

№ з/п	Зміст	Індекси компетентностей, що розвиваються	К-ть годин		Усього годин
			Теоретична складова	Практична складова	
	- Як історичні події впливають на комунікацію суспільства? Обґрунтуйте свою думку. - Подумайте і скажіть, що особисто Ви можете зробити для того, щоб навколо Ваших учнів / учениць був створений україномовний простір?				
	Завдання до теми 3.2. 1. Розгляньте матеріали ГО «Освіторія» про основні зміни в правописі, зверніть увагу на меми: https://osvitoria.media/experience/novyj-p-ravopys-povnyj-tekst-ta-osnovni-zminy/ 2. Створіть власний мем, що стосується основних змін чинного українського правопису, за допомогою будь-якого додатку III або генератора мемів.				
	Завдання до теми 3.3. 1. Виконайте вправи з посібника серії «Шкільна бібліотека» для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти «Український правопис – це доступно!» (Дегтярьова Г. А., Кукленко О. С., Лузан Л. О., Шелехова Н. В. – Харків : Соняшник, 2020. – 240 с., іл.).				
	Завдання до теми 3.4. 1. Виконайте вправи з посібника серії «Шкільна бібліотека» для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти «Український правопис – це доступно!» (Дегтярьова Г. А., Кукленко О. С., Лузан Л. О., Шелехова Н. В. – Харків : Соняшник, 2020. – 240 с., іл.).				
	Завдання до теми 3.5 1. Проаналізуйте відео: https://www.youtube.com/watch?v=drZO-f3_t-g 2. Дайте відповіді на питання: - Фемінітиви – історичні утворення чи виклик сьогодення? - За допомогою яких суфіксів утворюємо фемінітиви від маскулінитивів? - Які фемінітиви не можна утворити за допомогою суфіксів?				
	Завдання до теми 3.6				

№ з/п		Зміст	Індекси компетентностей, що розвиваються	К-ть годин		Усього годин
				Теоретична складова	Практична складова	
		1. Виконайте вправи з посібника серії «Шкільна бібліотека» для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти «Український правопис – це доступно!» (Дегтярьова Г. А., Кукленко О. С., Лузан Л. О., Шелехова Н. В. – Харків : Соняшник, 2020. – 240 с., іл.).				
		Усього			15	15
Модуль 5. Діагностичний						
5	5.1	Підсумкове тестування			1	1
		Усього			1	1
		Разом за модулями		5	25	30

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Організаційно-мотиваційний

Тема 1.1. Вступ до курсу «Український правопис – це доступно»

Ознайомлення слухачів з метою, напрямками, очікуваними результатами навчання на спецкурсі, а також організацією та умовами його проведення.

Онлайн-реєстрація слухачів (гугл-форма).

Модуль 2. Сучасні нормативні засади реалізації мовної політики в Україні

Тема 2.1. Особливості мовної політики у Законі України «Про освіту» та Державному стандарті базової середньої освіти. Ключова компетентність «вільне володіння державною мовою» як складова формування національної ідентичності

Актуальність реформування системи освіти в Україні.

Нормативно-правова база щодо мови навчання в закладах освіти: Закон України «Про освіту». Мовне питання як важливий напрям політики держави. Понятійно-термінологічний апарат. Стаття 7 Закону України «Про освіту».

Політичні, соціальні та дидактичні засади «мовного питання» в Україні.

Історія «мовного питання» в Україні. Мовна політика в країнах ЄС.

Загальноєвропейська та світова тенденція відтворення держави зусиллями кожного нового покоління як держави національної, опертої на етнічну й національну свідомість, патріотизм своїх громадян: відстоювання власної територіальної цілісності; утвердження ідеалів свободи, соборності; становлення політичної нації; зростання ролі власної причетності та відповідальності за долю України.

Вимога концепції «Нова українська школа» «плементи українську ідентичність». Цінності в освітньому процесі. Практичне значення української

ідентичності.

Мова – найважливіший об'єднувальний чинник. Функції мови в суспільстві. Ідентифікація – шлях до єдності. Опора на мову як ідентитет.

Десять мовних заповідей свідомого громадянина (за І. Огієнком).

Мовна політика в Україні. Необхідність вільного володіння державною мовою як вирішальним чинником національної самобутності.

Література та інтернет-ресурси для підвищення рівня мовленнєвої компетентності.

Модуль 3. Засвоюємо український правопис за допомогою інструментів медіаграмотності

Тема 3.1. Історія українського правопису – ключ до розуміння його особливостей

Відомості з історії правопису (правопис 1928 року), на якому базується чинна редакція українського правопису як мотивації й зацікавлення слухачів.

Тема 3.2. Основні зміни нової редакції Українського правопису

Відкритість і динамічність сучасної української мови. Поява нових термінів у різних сферах суспільної комунікації, потреба визначення правил написання нових запозичених слів, нових власних назв, адаптація загальних і власних назв до раніше сформульованих орфографічних правил, усунення застарілих формулювань, спрощення й, де це можливо, уніфікація орфографічних норм Українською національною комісією з питань правопису як реакція на зміни в сучасній мовно-писемній практиці.

Чинні нормативні документи, стосовно змін редакції українського правопису.

Нагальність потреби опанування орфографії для сучасного педагога в контексті імплементації норм чинної редакції нового Українського правопису.

Ознайомлення зі змінами чинної редакції чинного правопису 2019 року: 1) зміни без варіантів; 2) варіативні зміни як засіб подолання дезорієнтації та розширення суспільних функцій української мови в освітньому середовищі. Фемінітиви української мови як виклик сучасності.

Популярні креолізовані тексти (плакати, меми, інфографіка), що стосуються змін нової редакції українського правопису як засіб запам'ятовування змін редакції українського правопису.

Практичні вправи: правописні зміни.

Тема 3.3. Практикум. Використовуємо інструменти медіаграмотності для засвоєння правопису слів

Власне зміни в написанні слів (без варіантів). Варіантні доповнення до чинної норми.

Унормованість написання И на початку слова. Написання назв сайтів та інших інтернетних сервісів.

Правопис слів іншомовного походження (§ 121 - § 140). Перелік компонентів, які пишуться з рештою слова разом (раніше багато з них писалися через дефіс). Передача звуку [g] і близьких до нього звуків в іменах і прізвищах також через Г, а не тільки через Г. Передача сполучення AU у словах із давньогрецької й латини, німецьких сполучень EI і EU. Принцип передачі звука [æ] у словах англійського походження. Передача звуку [j] відповідно до вимови іншомовного слова буквою й, а в складі звукосполучень [je], [ji], [ju], [ja] буквами є, ї, ю, я. Принцип передачі деяких російських чоловічих прізвищ прикметникового зразка. Написання з дефісом елементів імен людей.

Практичні вправи на правописні зміни.

Тема 3.4. Практикум. Особливості медіаморфології

Власне зміни в написанні слів (без варіантів). Варіантні доповнення до чинної норми.

Варіативність закінчення на -и в групах іменників третьої відміни в родовому відмінку однини. Практичні вправи: правописні зміни. Змінене написання компонента пів-. Правопис слів з елементами дво- / двох-, три- / трьох-, чотири- / чотирьох-. Написання слів «Ви», «Ваш» тощо з великої літери. Зміни в деякі норми відмінювання іменників. Уточнені принципи відмінювання деяких жіночих імен іншомовного походження, які раніше офіційно вважалися невідмінюваними. Розширене застосування кличного відмінка у групах слів. Використання закінчень -а, -я, -у, -ю в родовому відмінку однини іменників другої відміни. Нові норми щодо відмінювання деяких географічних назв.

Практичні вправи на правописні зміни.

Тема 3.5. Практикум. Уживання фемінітивів

Що таке фемінітиви? Фемінітиви як частина давніх українських традицій.

Фіксація в чинній версії Українського правопису найпродуктивніших моделей творення фемінітивів (§ 32, п.4). Моделі творення фемінітивів. Суфіксальний спосіб творення назв жіночих професій.

Чи на кожну професію треба фемінітив? Чи існують правила вживання фемінітивів? Поради щодо вживання фемінітивів. Кілька аргументів на користь вживання фемінітивів.

Практичні вправи на створення фемінітивів.

Тема 3.6. Практикум. Цікавий синтаксис у медіапросторі

Технічні правила переносу: уживання нерозривного пробілу – CTRL+SHIFT+Space (Пробіл) (§ 64).

Уживання розділових знаків. Дужки (), [], < >. § 164. Лапки (« » , “ ” , „ “ , рідше „ ”) (§ 163). Скісна риска (/) на позначення і/або (із відступами); у графічних скороченнях (без відступів) (§ 165).

Розділові знаки для оформлення прямої мови та цитат (§ 167).

Правила рубрикації тексту і розділові знаки для оформлення пунктів переліку (§ 168).

Практичні вправи: правописні зміни.

Модуль 4. Самонавчання: практичний інтенсив

Тема 4.1. Самостійне опрацювання матеріалів та виконання практичних завдань

Завдання до теми 2.1

Опрацюйте:

- Лист Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 року № 1/8841-22 «Про застосування державної мови».
- Опрацюйте Лист Міністерства освіти і науки України від 27.10.2023 року № 1/16742-23 «Про застосування державної мови у сфері освіти».

Завдання до теми 3.1.

1. Опрацюйте матеріал:

«Перехід на українську: поради від батьків, філологів та мовного омбудсмена про те, як створити україномовний простір для дитини» за покликанням:

<https://nus.org.ua/articles/perehid-na-ukrayinsku-porady-vid-batkiv-filologiv-ta-movno-go-ombudsmena-pro-te-yak-stvoryty-ukrayinomovnyj-prostir-dlya-dytyny/>

2. Дайте відповіді на питання:

- Як історичні події впливають на комунікацію суспільства? Обґрунтуйте свою думку.
- Подумайте і скажіть, що особисто Ви можете зробити для того, щоб навколо Ваших учнів / учениць був створений україномовний простір?

Завдання до теми 3.2.

1. Розгляньте матеріали ГО «Освіторія» про основні зміни в правописі, зверніть увагу на меми:

<https://osvitoria.media/experience/novyj-pravopys-povnyj-tekst-ta-osnovni-zminy/>

2. Створіть власний мем, що стосується основних змін чинного українського правопису, за допомогою будь-якого додатку ШІ або генератора мемів.

Завдання до теми 3.3.

1. Виконайте вправи з посібника серії «Шкільна бібліотека» для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти «Український правопис – це доступно!» (Дегтярьова Г. А., Кукленко О. С., Лузан Л. О., Шелехова Н. В. – Харків : Соняшник, 2020. – 240 с., іл.):

Вправа 10. Творче моделювання. Складіть 6–7 речень, у яких будуть слова з буквою Г, об'єднайте їх у зв'язний текст на тему «Оповідання про випадок із життя букви Г чи / та Г».

Вправа 17. Дослідження-аналіз. Відгадайте загадки. Намалюйте відповідь, підпишіть їх та додайте до слова-відгадки асоціативний ряд.

Завітайте до крамнички!
Персні, гудзики і стрічки –
Пропонує всім оздобу
Господиня довгодзьоба.

Лампочка вгорі висіла,
Стала смачна, пожовтіла.
Діти лампочку зірвали,
З апетитом скуштували.

Металевий в неї носик
І льняний у неї хвостик.
Із шиття не буде толку,
Якщо ми не візьмем...

Ледь помітний він, маленький...
То квадратний, то кругленький...
Як його ти відірвеш,
То штани не застібнеш...

Кинула шишку на мене зозуля,
В мене на лобі з'явилася...

Гей, шикуйсь! В політ готові?
Кроком руш, птахи військові!
Наші предки, щоб ви знали,
Давній Рим урятували!

Вправа 131. Ти – редактор. Доберіть у заголовках слова, написані з помилками, виправте їх. Слово з помилкою запишіть, підкресливши орфограму. Якщо є слова, правопис яких припускає варіативність, запишіть усі варіанти.

hmarochos.kiev.ua > frantsuzk...
Французькі архітектори і студія Kotsiuba розробили проєкт ...
21 янв. 2019 г. — Французькі архітектори і студія Kotsiuba розробили проєкт внутрішнього двору офісу Roshen (фото). У дворі Roshen планують ...

www.facebook.com > videos
Олександр Шевченко – віце-президент УАФ! - Facebook
ОЛЕКСАНДР ШЕВЧЕНКО – В КЕРІВНОМУ СКЛАДІ УАФ! Уперше в історії віце-президентом Української асоціації футболу став ...
9 июн. 2020 г.

www.ukrlegenda.org > svjat-v...
Свят-Вечір - Українські легенди
Українські легенди. Олекса Воропай. Звичаї нашого народу. Етнографічні нариси. Зима. Свят-Вечір.

detector.media > article > 202...
Новий канал знімає проєкт «Супер топ-модель по ...
24 июл. 2020 г. — Новий канал почав зйомки модельного реаліті «Супер топ-модель по-українськи», прем'єра проєкт відбудеться вже восени. Про це 23 ...

nv.ua > ukr > style > kultura
16 питань для Юлії Саніної. Бліц-інтерв'ю з фронтвумен ...
18 дек. 2018 г. — 16 питань для Юлії Саніної. Бліц-інтерв'ю з фронтвумен гурту The ...
The Hardkiss Юлію Саніну і поставили їй кілька особистих запитань.

luguniv.edu.ua > 2016/03 > Info_Mass_Media_2018
Мас-медіа України на зламі епох - Луганський ...
12 мар. 2016 г. — Мас-медіа України на зламі епох: реалії та перспективи розвитку. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції.

webcam.scs.com.ua > ukraine
Веб-камери України у реальному часі. Україна - онлайн ...
Веб-камери України в онлайні. Спостерігайте за трансляціями з України. Вся Україна з онлайн-камер на екрані у високій якості.

navy.mil.gov.ua > kontr-admi...
Контр-адмірал Олексій Неїжпапа зустрівся з головними ...
Контр-адмірал Олексій Неїжпапа зустрівся з головними старшинами та сержантами українських ВМС. 2 Лип 2020 ID:6843 Переглядів:9 639. У межах ...

kiev.karabas.com > ubpf-2019...
Чемпіонат України з бодібіндингу UBPF 2019 (Київ, Дом ...
Купити официальные билеты: Чемпионат Украины з бодібіндингу UBPF 2019 (Київ, Дом культури НТУУ КПІ) 11 мая 2019, 12:00 онлайн на Karabas.com.

Вправа 143. Розподільчо-аналітичне дослідження. Прочитайте текст і розкажіть, про що в ньому йдеться. Випишіть із тексту слова з пів, розподіліть їх на іменники і прикметники. Складіть із виписаними словами чотири запитання до тексту.

Україна має вигідне географічне положення. Вона розташована на південному заході Східноєвропейської рівнини в Центральній-Східній Європі. Лише невелику частину її території займають Карпатські і Кримські гори. Територія України розміщена в помірному кліматичному поясі Північної півкулі. Тільки Південний берег Криму – в субтропічному поясі. У найширшій центральній частині держави відстань між крайніми північною та південною точками досягає 896 км. Загалом територія держави витягнута із заходу на схід на 423 км більше, ніж з півночі на південь. Територія нашої держави розташована приблизно на широті Франції, північної частини Сполучених Штатів Америки і південних районів Канади, тому має подібні з цими країнами природні умови.

Вправа 162. Ти – фактчекер. Асоціативне дослідження Розгляньте уважно запропоновані в кроссенсі фотографії. Доберіть деталі, за допомогою яких можна встановити їх назви. Поясніть, як ви будете перевіряти цю інформацію. Розв'яжіть кроссенс, запишіть слововідгадки в родовому відмінку однини, розподіляючи іменники II відміни чоловічого роду на дві групи відповідно до закінчень **-а, -я** чи **-у, -ю**.

Вправа 166. Творче моделювання. Складіть і запишіть три речення за однією зі світлин у форматі репортажу, де використайте варіативні форми написання іменників III відміни в родовому відмінку.

Вправа 184. Розподільче дослідження-аналіз. Поділіть іменники за відмінами. Запишіть їх у формі кличного відмінка, обґрунтуйте написання закінчень.

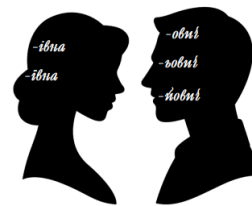
Земля, богатир, Львів, Маша, викладач, радість, зайчик, мороз, зимонька, країна, Харків, осінь, мати, Снігуронька, вітер, Україна, Коваленко (ч. р.), світ, дівча, хлоп'я, дідусь, ялина, Мая, мрія, котеня, касир, дитя, вічність, лікарка, декан, Андрусь, квіточка, Генріх, Віктор, сніжинка, Микола, бабуня, школа, Ігор Лазарьович, Юрій Горбунов, Роксолана, володар, повелитель, Миронов, джентльмен, Анастасія, Настя, стоматолог, Любава, сваха, сват, дід, Олег, дідуган, чоловік, пастух, черниця, чернець, суддя.

Завдання до теми 3.4.

1. Виконайте вправи з посібника серії «Шкільна бібліотека» для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти «Український правопис – це доступно!» (Дегтярьова Г. А., Кукленко О. С., Лузан Л. О., Шелехова Н. В. – Харків : Соняшник, 2020. – 240 с., іл.):

Вправа 210. Дослідження-конструювання. Розгляньте інфографіку. Поясніть за нею, як утворюються чоловічі та жіночі імена по батькові. Користуючись інфографікою, утворіть і запишіть від запропонованих імен чоловічі й жіночі імена по батькові. В утворених іменниках позначте суфікси.

Тимофій, Герасим, Захар, Ігор, Мар'ян, Яків, Василь, Лазар,
Орест, Юрій, Віталій, Сава, Ярослав, Євген.

Вправа 211. Асоціативне дослідження-конструювання. Запишіть аналогічні іноземним українські імена, утворюючи від них одночасно чоловічі та жіночі імена по батькові.

Пабло, Стів, Афанасій, Ніколя, П'єр, Анрі, Серж, Джон.

Вправа 219. Вибірково-аналітичне дослідження. Заповніть таблицю, записуючи запропоновані словосполучення у відповідні колонки. Поясніть свій вибір.

(Ч/ч)ервона (Ш/ш)апочка, (Ч/ч)ервоний (К/к)апелюшок, (В/в)есвітня (Р/р)ада (М/м)иру, (С/с)ин (Б/б)ожий, (С/с)елищна (Р/р)ада, (М/м)узей (І/і)сторії (З/з)апорізького козацтва, (А/а)гєнтство (Ф/ф)ранс (П/п)рес, (М/м)арїнський (П/п)аліац, (З/з)амок Іф, (Д/д)ержавний комітєт телебачення і радіомовлення України, (В/в)идавництво «Освіта», (Ч/ч)ервона книга.

Пишемо з великої букви	Пишемо з малої букви

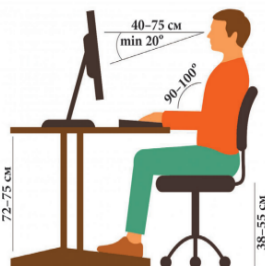
Вправа 228. Розподільче дослідження-конструювання. Розподіліть запропоновані прикметники у дві групи: якісні та відносні. Утворіть усі можливі ступені порівняння від прикметників та введіть їх у речення за темою (на вибір) «Соцмережі / Комп'ютерні ігри».

Цікавий, обізнаний, захоплюючий, негативний, позитивний, візуальний, пізнавальний, відомий, швидкий, дружелюбний, емоційний, приємний, значний, специфічний, популярний, привабливий, жвавий, насильницький, жорстокий, аномальний, персональний, привітний, терміновий, нагальний, потрібний, навчальний, раптовий, несподіваний, пригодницький, графічний, віртуальний, реальний, фантастичний, фанатичний

Вправа 264. Дослідження-аналіз. Відшукайте серед запропонованих прізвищ відомих українських акторів прізвища прикметникового типу. Випишіть їх і позначте в них суфікси. Доповніть цю низку прізвищ відомих вам людей ще п'ятьма прізвищами прикметникового типу.

Ада Роговцева, Богдан Ступка, Ольга Сумська, Олексій Вертинський, Володимир Горянський, Віталій Лінецький, Віктор Андрієнко, Олексій Богданович, Віктор Хориняк, Ірма Вітовська, Анатолій Хостікоєв, Богдан Бенюк, Тарас Стадницький, Дмитро Назаров, Ксенія Вертинська, Олеся Чечельницька.

Вправа 273. Творче моделювання. Використовуючи числівники, складіть і запишіть (5-6 речень), як правильно облаштувати робоче місце за комп'ютером. Зверніть увагу на тривалість безперервної роботи з гаджетом, зручну робочу позу. Можете скористатися ілюстрацією або інформацією про це за посиланням.

Вправа 275. Теоретична хвилинка. Зверніть увагу на малюнок годинника. Поясніть, як правильно вживати числівники для позначення часу (годин).

Вправа 310. Для тих, кого не лякають труднощі. Перегляньте мультфільм «Червона жаба» 2008 року. Створіть фанфік до цього анімаційного фільму, використовуючи приклади на орфограму «Правопис НЕ з дієсловами».

Ідеї до написання фанфіку:

- створити нову сюжетну лінію;
- написати продовження сценарію;
- змінити фінал твору;
- увести нових героїв тощо.

Вправа 322. Конкурс редакторів. Виправте помилки, допущені в ЗМІ.

1. Щоб стабільно грати – треба ще людини 4, потрібні два хороших руйнівника і швидкий нападаючий («Волинська правда», 07.10.2013). 2. Від нас залежить, якими вони виростуть, як вони будуть ставитися до оточуючих, до нас, коли подорослішають («VIP. Волинський інформаційний портал», 05.06.2011). 3. ...Ділиться з Точка.нет практикуючий київський психолог Олена Шелюг («Слово Волині», 03.11.2013). 4. За його словами, цей боеприпас має підвищену потужність і значно більшим вражаючим ефектом, ніж стандартна ракета Граду («ВолиньPost», 09.02.2015). 5. Існуюча в державі сис тема пільг для бізнесу потребує реформування, тому що в існуючому вигляді не створює достатній стимулюючий ефект для розвитку економіки. («Волинські новини», 22.10.2013)

Вправа 342. Ви – критик. Читацькі цікавинки. Складіть відгук про найцікавішу книжку, яку ви нещодавно прочитали, використовуючи прислівники вищого й найвищого ступенів порівняння.

Завдання до теми 3.5

1. Проаналізуйте відео:

https://www.youtube.com/watch?v=drZO-f3_t-g

2. Дайте відповіді на питання:

- Фемінітиви – історичні утворення чи виклик сьогодення?
- За допомогою яких суфіксів утворюємо фемінітиви від маскулінитивів?
- Які фемінітиви не можна утворити за допомогою суфіксів?

Завдання до теми 3.6

1. Виконайте вправи з посібника серії «Шкільна бібліотека» для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти «Український правопис – це доступно!» (Дегтярьова Г. А., Кукленко О. С., Лузан Л. О., Шелехова Н. В. – Харків : Соняшник, 2020. – 240 с., іл.):

Вправа 439. Творче реконструювання. Перебудуйте речення так, щоб у ньому треба було поставити двокрапку.

1. Цікаво, що над першим зробленим в Україні анімаційним серіалом «Пригоди капітана Врунгеля» режисера Давида Черкаського як мультиплікатори та художники працювали Олександр Татарський, Адольф Педан, Наталя Марченкова, Ігор Ковальов, Едуард Кирич, Костянтин Чікін та інші – усі ті, хто складав кістяк анімаційної частини «Київнаукфільм», її творчий потенціал, інтелектуальний скарб та професійну майстерність. 2. Від класики середини минулого століття до всіма улюблених козаків, Енеїди, Капітошки, а також сучасних 3D мультфільмів українських авторів – усе це є на сайті газети «Галицький кореспондент».

Вправа 472. Ти – фактчекер. Спростуй фейк! Нещодавно в інтернеті трапилося фото, яке зацікавило. Роздивіться його уважно і скажіть, яку тварину на ньому зображено. Як ми можемо переконатися, що це за тварина? Для доведення своєї думки скористайтесь своїми смартфонами і попрацюйте з різними джерелами інформації (енциклопедіями, підручниками, фотографія ми, інтернетом тощо).

Як ви вважаєте, це справжня фотографія чи фейкова? Свою відповідь аргументуйте.

Прочитайте новину, скориставшись QR-кодом.

Як ви гадаєте, для чого в зоопарку з'явилася така «жива дезінформація»?

Запам'ятайте, що ключем до виявлення дезінформації є пильність і вміння перевіряти інформацію, зокрема увага до деталей.

Запишіть речення, доставивши потрібні розділові знаки. Поясніть пунктограми. Переробіть речення так, щоб у них з'явилася пряма мова, за такими схемами:

1. «П», – а. 2. А: «П». 3. А: «П», – а.

1. Ветеринар із яким зв'язалася місцева новинна група Extranews.tv сказав що у справжньої зебри морда чорна а смуги більш прямі та паралельні. 2. Пан Сархан розповів Extranews що в загоні знаходилися дві тварини й обидві були розмальовані. 3. В етері місцевої радіостанції Nogoum FM пролунала інформація стосовно директора зоопарку Мохамеда Султана який наполягав на тому що тварина була справжньою.

Кому ви вірите: відвідувачу зоопарку, ветеринару чи директору зоопарку? Свою відповідь поясніть.

Модуль 5. Діагностичний

Тема 5.1. Підсумкове тестування

Рекомендовані джерела для самоосвіти

1. 6 навичок критичного мислення. URL: <https://uchoose.info/6-navychok-krytychnogo-myslennya/>
2. Авраменко О.М. Було – стало: зміни в правописі / О. Авраменко. – Київ : Видавництво Даринка, 2019. 40 с.
3. Ажнюк Б.М. Мовна політика: Україна і світ: Монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. 420 с.
4. Азарова Л.Є. Мова як визначальний чинник ідентичності української нації / Л.Є. Азарова // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Філологічні науки. 2018. Вип. 292. С. 24-32.
5. Балабкіна І. Державна мова як засіб формування національної свідомості українського суспільства // Підприємництво, господарство і право. 2016. №3. С. 121-125.
6. Брус М.П. Фемінітиви в українській мові XI-XV ст. / Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки. – Запоріжжя : ЗНУ, 2006. – С. 28-34.
7. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2004. – 1440 с.
8. Воропаєва Т. Українська мова як базова основа національної ідентичності // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Українознавство. Випуск 11. К., 2007. С. 13-17.
9. Державний стандарт базової середньої освіти. Постанова Кабінету Міністрів від 30 вересня 2020 р. №898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Tex.t>
10. Драчук Сергій 20 найбільших новацій Українського правопису 2019 року. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30025623.html>
11. Залізняк Г. Мовні орієнтації та цивілізаційний вибір українців // Мовна політика та мовна ситуація в Україні: аналіз і рекомендації / за ред. Ю. Бестерс-Дільгер. Київ : Видавничий дім “Києво-Могилянська Академія”, 2010. С. 132-166.
12. Історія українського правопису XVI – XX століття. Хрестоматія. Київ : Наук. думка, 2004. С. 562.
13. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів Виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
14. Кремінь Тарас Захистивши новий український правопис, продовжуємо боронити державну мову. URL: <https://mova-ombudsman.gov.ua/news/zahistivshi-novij-ukrayinskij-pravopis-prodovzhuyemo-boroniti-derzhavnu-movu-taras-kremin>.
15. Лозова Марія Степанівна Фемінітиви у новій версії українського правопису. URL: <https://kppk.com.ua/pedrada/Lozova.pdf>

16. Нагорна Л.П. Ідентичність національна // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. К.: Наукова думка, 2005. Т. 3. С. 415. 672 с. : іл.
17. Новий правопис: повний текст та основні зміни. URL: <https://osvitoria.media/experience/novyj-pravopys-povnyj-tekst-ta-osnovni-zminy/>
18. Нові правила українського правопису рекомендовано застосовувати з 3 червня. URL: https://biz.ligazakon.net/news/186683_nov-pravila-ukranskogo-pravopisu-rekomendovano-zastosovuvati-z-3-cherhvnya
19. Правопис: плюси, мінуси та важливі моменти. URL: <https://ukr.lb.ua>.
20. Руденко Ю. Національна ідентичність: захист від деструктивних інформаційних впливів у контексті розбудови громадянського суспільства в Україні // Національна академія Служби безпеки України. Збірник наукових праць АООС, 2020. С. 111-116.
21. Семенюк С.П. Формування словотвірної системи іменників з модифікаційним значенням жіночої статі в новій українській мові: Дисерт. на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук / Запорізький державний університет. – Запоріжжя, 2000. – 182 с.
22. Стислий огляд основних змін у новій редакції «Українського правопису» (2019). URL: <http://bit.ly/2QHNSG1>
23. Терещенко В.М. Навчально-методичний посібник. Методика реалізації Українського правопису в новій редакції у закладах загальної середньої освіти» / В. М. Терещенко, А. О. Панченков. – Харків : Соняшник, 2019. – 256 с.
24. Український правопис – це доступно! : посібник серії «Шкільна бібліотека» для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти / Дегтярьова Г. А., Кукленко О. С., Лузан Л. О., Шелехова Н. В. – Харків : Соняшник, 2020. – 240 с., іл. – (Серія «Шкільна бібліотека»).
25. Український правопис. Київ, Науково-виробниче підприємство «Видавництво “Наукова думка” НАН України», 2019.